

Η δομή μιας εκθέσεως ιδεών.

(Α) Η διασάφηση του θέματος

1. Η σημασία της: Αν δεν γίνει αυτή, είναι σχεδόν αδύνατον να αναπτυχθεί σωστά το θέμα.

2. Σε τί συνίσταται:

α. Στην ερμηνεία των βασικών εννοιών του θέματος, δεδομένου ότι πολλές απ' αυτές:

- i) Ενδέχεται να έχουν δύο ή τρεις σημασίες (π.χ. οι έννοιες *κρίση*, *τέχνη*, κλπ.).
- ii) Μπορεί να έχουν αλληγορική ή μεταφορική σημασία. (Π.χ. το θέμα: «*Οι αετοί δεν πολεμούν με βατράχους*» ή «*Η τέχνη είναι ο δρόμος, απ' όπου το άτομο επιστρέφει στην ομάδα*»).
- iii) Υπάρχει περίπτωση να είναι δυσνόητες ή ασαφείς και αόριστες. (Π.χ. *προγραμματισμός*, *αντίλογος*, *κριτική* κλπ).

β. Στην παράλληλη με την ερμηνεία *ανάλυση* των εννοιών, η οποία πάλι συνίσταται:

- i) Στην διαίρεσή τους (αν έχουν είδη). Π.χ. Τα μέσα μαζικής ενημερώσεως.
- ii) Στην πρακτική λειτουργία τους στην καθημερινή ζωή.
- iii) Στην εύρεση της σημασίας, η οποία ενδιαφέρει το θέμα.

γ. Στον μετασχηματισμό του θέματος:

i) Αλλάζουμε τη διατύπωση του θέματος δημιουργώντας μια φράση όσον το δυνατόν σαφέστερη και απλούστερη χρησιμοποιώντας τις λέξεις στην κυριολεξία τους (*βασική φράση*), και ξεκαθαρίζουμε σ' αυτήν τα δεδομένα και τα ζητούμενα του θέματος.

ii) Αν το θέμα είναι ερώτηση, τότε τη βασική φράση θα την αποτελέσει η απάντηση σ' αυτή την ερώτηση.

iii) Δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να επαναλαμβάνουμε στη βασική φράση τις προτάσεις του θέματος και μάλιστα με την ίδια διατύπωση.

δ. Στην εύρεση του *λόγου* και της *ακολουθίας*.

i) Όλα τα αποδεικτικά θέματα στρέφονται γύρω από ένα ζεύγος, (μερικές φορές και δύο ζεύγη), εννοιών που έχουν την εξής λογική σχέση μεταξύ τους:

(1) Η μία είναι *αίτιο* και γιαυτό λέγεται *λόγος*.

(2) Η άλλη είναι *αποτέλεσμα* της πρώτης έννοιας και γιαυτό λέγεται *ακολουθία*.

ii) Σε μερικά θέματα, ιδίως στα δεοντολογικά, ή στις ερωτήσεις, η μιά από αυτές τις δυο έννοιες δεν υπάρχει, οπότε, για να τις βρούμε, πρέπει να εργασθούμε ως εξής:

(1) Μετατρέπουμε τη βασική φράση σε ερώτηση βάζοντας στην αρχή της τον ερωτηματικό σύνδεσμο «γιατί».

(2) Από την απάντηση που θα δώσουμε σ' αυτήν την ερώτηση, θα βγάλουμε την έννοια που μας λείπει.

ε. Σε χαρακτηρισμό του προβλήματος:

i) Χαρακτηρίζουμε το πρόβλημα ως:

σοβαρό
συνηθισμένο
κοινό
ασήμαντο
δυσεπίλυτο
κλπ

ii) Προσωπική θέση απέναντι στο πρόβλημα.

3. Η εύρεση του υλικού για πρόλογο.

α. Μετά τη διασάφηση και τον μετασχηματισμό του θέματος θα πρέπει να βρούμε το υλικό για τον πρόλογο.

β. Το κάθε θέμα όμως θέλει το δικό του υλικό για τον πρόλογο και ως εκ τούτου δεν μπορούμε να έχουμε κοινό υλικό πρόλογου για όλα τα θέματα.

γ. Επειδή κάθε θέμα έχει την ιδιομορφία του, έτσι και ο κάθε πρόλογος έχει τη δική του ιδιομορφία.

δ. Εμείς θα πρέπει να εντοπίσουμε τις βασικές έννοιες του θέματος (κυρίως τον *λόγο*) και στη συνέχεια να ξεκινήσουμε απ' αυτές παραγωγικά και να καταλήξουμε στη *βασική φράση*.

ε. Δεν πρέπει ποτέ να ξεκινούμε την έκθεση επαναλαμβάνοντας τις φράσεις του θέματος.